

Marketingoktatás és kutatás Indiában és Új-Zélandon – Egy kutatói év tanulságai

Prof. Dr. Józsa László

1. Bevezetés

A 2013/14-es tanévet – Magyarországon talán szokatlanul – alkotói szabadságon (külföldön elterjedt névvel „sabbatical”-en) töltöttem. Sokféle indok felsorakoztatható egy-egy ilyen szabadság mögött, de szeretném hangsúlyozni, hogy az alkotói szabadság teljesen természetes, rendszeresen visszatérő eleme a nyugat-európai, de különösen az angolszász eredetű felsőoktatási rendszernek és egyéni karriernek. Célja általában a szakmai elmélyülés, megújulás, korábbi eredmények összefoglalása, új irányok feltárása, nemzetközi kapcsolatépítés és oktatás. Lényegében e célok mentén döntöttem én is saját egy évem tartalmáról, a hangsúlyt egy könyvem befejezésére, továbbá a külföldi kapcsolatteremtésre, ápolásra, oktatásra és kutatásra helyezve. Az eltelt idő számos tapasztalatából előadásomban két nagyobb szelettel szeretnék foglalkozni:

- a) Adjunct Professzorként vettem részt az indiai JK Lakshmi Pat Egyetem oktatásaiban a radzsasztáni Dzsajpurban 1 hónapig;
- b) visiting professzorként kutattam és tartottam előadásokat az új-zélandi Victoria Egyetemen Wellingtonban 5 hónapig.

Eladásomban tapasztalataimat összegezem, bemutatva az intézményekben szerzett háttérismereteimet. Ugyanakkor mivel az új-zélandi út az írás pillanatában is tart, másrészt ezt az előadást nem tudományos teljesítménynek tartom, így a következőkben csak részletes vázlatot mutatok be az általam tárgyalandó kérdésekről, s nem élménybeszámolót tartok róluk.

2. Nemzetközi kapcsolatépítés – de hogyan?

A tudományban a nemzetközi kapcsolatépítés fontos, ezt mindenki tudja és hangsúlyozza. A kérdés azonban a következő: Képesek vagyunk-e eredményekben megmutatkozó, hosszú távon sikeres kutatási együttműködések kialakítani? Ez már nem egyszerű. Kell hozzá:

- rendszeres konferencialátogatás;
- megfelelő, sokszor hasonló korú, együttműködésben érdekelt partner;
- megbízható, hosszú távú, aktív kutatási részvétel;
- betartott ígéret;
- pénz;
- s nem utolsó sorban, szerencse.

Ha mindez összejön, jöhet az utazás!

3. India – ahol még a professzor is a túlélésért küzd

3.1. A JK Lakshmi Pat Egyetem:

- magánintézmény,
- mögötte egy indiai óriásvállalat áll,
- az alapítás a cég vezetőinek, s régen elhunyt alapítójának társadalmi felelősségvállalásából következik.

3.2. Társadalmi háttér:

- Szegény, de gyorsan növekvő ország, ahol a középosztály saját bevallásuk szerint mintegy 300 millió fő.
- Hatalmas családi akarat, törekvés a tanulás révén történő kitörésre.
- Gyenge iskolarendszer, amelyből a magániskolák tűnnek ki.
- Nem hivatalos kasztrendszer, félelmetes higiéniai elmaradottság, nagyon erős vallásosság, hihetetlenül fiatal társadalom.

3.3. Élet a Lakshmi Pat Egyetemen:

- A campus elkülönült, zárt világ a város szélén, egykori nyomornegyedek helyén.
- Hallgatói mérnöki és menedzsmenti területen tanulnak.
- Épületei jelenleg is fejlesztés alatt állnak.
- Infrastrukturális ellátottsága jó.
- Az oktatók és a hallgatók döntő része a campuson lakik.
- Az oktatás nappali tagozaton hétfőtől-szombatig, levelezőn hétvégén zajlik.
- A diákok között sok a kisvárosi, vidéki, akiknek az angoltudása a belépéskor alacsony.
- A tandíj kb. 1,5 millió Ft a teljes tanulmányi időre, amihez a kb. 800 ezer Ft-os ellátási díj adódik hozzá, s a teljes összeg előre fizetendő.
- A campus vegetáriánus, a diákszállások nemek szerint elkülönülnek, az átjárás tilos.
- Az oktatás nyelve az angol, formái az előadások, szemináriumok.
- A nemzetközi szakirodalomhoz való hozzájutás teljes körű.
- A diákok általános műveltsége gyenge, ám bátrak és sokat kérdeznek, az egymással folytatott viták sokszor „késhegyre” menőek, a tanár elismertsége magas.
- Az oktatói fizetések európai viszonylatban is versenyképesek, pl. az egyetemi docensek fizetése megfelel a magyar professzorokénak. Ez az oktatást segítőkre már messze nem igaz.
- Az oktatók jelentős nemzetközi tapasztalatokkal rendelkeznek, sokuk tanított vagy tanul külföldön, elsősorban angolszász nyelvterületen, s kizárólag indiaiak.
- Az oktatók értékelésének középpontjában a publikációs tevékenység áll, ami az előmenetel fontos feltétele.
- Speciális vizsgaformájuk a „comprehensive viva”, vagyis a komplex szóbeli záróvizsga minden félév végén.
- Adjunct professzorként a legnagyobb kihívások a higiéniaiak: az egészséges ivóvíz, a speciális ízek, a mosakodás, a mindent átható por és a szúnyogcsípések elleni aktív védelem. A legnagyobb sikerek: taps, közös fényképek, virág!, meghívás családokhoz.

4. Új-Zéland – ahol minden könnyű, vidám, drága és szerethető

4.1. A Victoria Egyetem

- Állami alapítású egyetem teljes autonómiával, ahol az állami beavatkozás lehetősége minimális.
- Bevételei az államtól, a hallgatóktól, a kutatási programokból származnak.
- Költségvetése 1 hallgatóra vetítve 5-6-szor nagyobb a magyar egyetemek átlagánál.
- Jelenleg a legjobb kutatási teljesítményű intézmény az országban.

4.2. Társadalmi háttér:

- Gazdag, önmagára adó, büszke, toleráns, a minőséget befogadni akaró ország.
- A szabad gondolkodást hangsúlyozó, számunkra furcsán szervezett alapoktatás (fiam révén megismerhettem), amely nem a lexikai tudást, hanem a gondolkodást, gyakorlatiasságot állítja a középpontba.
- Nagy migráció elsősorban az ázsiai térségből.
- Az ősi maori társadalom harmonikus beillesztésének, társadalmi integrációjának hangsúlyozása a társadalmi lét minden szintjén.

4.3. Élet a Victoria Egyetemen:

- A campusok a város különböző részein helyezkednek el.
- Szinte minden területen folytat képzéseket kb. 25.000 hallgatóval.
- A business területnek, karnak az épülete 12 emeletes.
- A város és az egyetem integrációja szoros.
- A maori és általában a polinéz származású hallgatók felzárkóztatását külön hatékony programok segítik elő.
- Nagy az elvárt oktatói mobilitás. Az oktatók zöme 6-8 évenként cserélődik, s ez különösen érvényes a vezető oktatókra.
- Az oktatói fizetések rendkívül magasak. A professzori fizetések kb. 25-28 millió Ft-ot jelentenek évente. Persze ehhez bizonyos területeken a magyarnál 2,5-3-szor magasabb árszínvonal társul.
- Külső megbízásokkal ritkán foglalkoznak, s az oktatók szigorúan csak 1 helyen dolgozhatnak.
- A jó teljesítményt gyakran magasabb nyugdíjalapi befizetésekkel díjazták.
- A technikai feltételek ideálisak, az oktatók beosztásuktól függően saját, elsősorban konferencialátogatásokra felhasználható egyéni kerettel rendelkeznek.
- A kutatások finanszírozása elnyerhető ösztöndíjakkal történik.
- Bár nem tilos, ám nem alkalmazott, az utóbbi időben nem is pártolt megoldás a saját PhD-t végzett oktató alkalmazása. Nem preferált a belterjesség.
- Az oktatói mobilitás óriási – ottlétem alatt volt amerikai, kanadai, malaysiai, szingapúri, kínai, indiai, ausztrál a helyiek mellett a stábben. A gyakorlati életből rendszeresen érkeznek oktatók, akik menedzseri munkájukat befejezve az oktatásra 'nyergelnek át'
- A hallgatók általános műveltsége gyenge, de jó kérdeznek, aktívak, s a legújabb szakirodalmak nagyon gyorsan eljutnak hozzájuk. A maori hallgatókat külön felzárkóztató programok segítik.

- Az egyetemek közötti pozícióharc erős, s ebbe időnként a természet is beleszól: pl. a Canterbury Egyetem Christchurchben a 2011-es földrengés óta állandó veszélyben van a hallgatók hiánya és az oktatók tömeges menekülése miatt.

5. Összegzés

India és Új-Zéland nem összevethető országok. Látszólag! A valóságban közös bennük a hatalmas igény a felsőoktatásra, a fiatal és ezért küzdőképes fiatalok nagy száma, a felzárkóztatási programok szükségessége, az oktatói tudás, mint érték kezelése és elismerése.

Ugyancsak közös bennük a humán erőforrás, a világgjárt, jól publikáló kutatók, oktatók értéként kezelése, s ennek megfelelően a versenyképes, nemzetközi környezetben is értékálló fizetések és juttatások biztosítása, az altruizmus, a hősi önfeláldozás helyén kezelése.

Természetesen mindkét általam megismert egyetemen, még az Új-Zélandban is vannak problémák, személyi torzsalkodások, vagy hatalmi vetélkedések. De míg Indiában ezeket a tekintélytisztelet, úgy Új-Zélandon „az élni és élni hagyni” elve írja felül. S persze mindennek a végén ott áll a felmutatott oktatói-kutatói teljesítmény, amely kijelöli az egyén szerepét a szervezetben. Ha pedig az egyén és a szűkebb kutatói közösség érdekei nem esnek egybe hosszabb távon, ott a lehetőség a változtatásra, az ismeretek, a tudás, az elért eredmények más közegben, intézményben való alkalmazására.

Záró gondolat: Ezek az utak nem jöhettek volna létre, ha nincsenek a barátok, akik megkönnyítették számomra, Új-Zélandon a családom számára is az uttlétet. Sokat köszönhetek Prof. Kim-Shyan Farnak és Dr. Amit Jainnak, családjainknak, akik sokat segítettek az utazás során, s akikkel folytatott együttműködések remélhetően újabb eredmények forrásai lesznek.